

Gymnasieskolan

Sammanfattning

I betänkandet behandlar utskottet 36 motionsyrkanden från den allmänna motionstiden hösten 2010 som rör gymnasieskolan. I motionerna tas bl.a. frågor upp om behörighet till högskolan, behörighet till gymnasieskolans nationella program, gymnasial yrkesutbildning och att det ska bli möjligt att inrätta lokala styrelser med elevmajoritet på gymnasieskolor. Vidare berörs i motionerna frågor om att inrätta en tvärvetenskaplig inriktning på samhällsvetenskapsprogrammet, att ämnet estetisk verksamhet ska bli ett gymnasiegemensamt ämne, innehållet i turismutbildningar, avgiftsfri skolmat och registerkontroll av personal i gymnasieskolan.

Utskottet avstyrker samtliga motionsyrkanden främst med hänvisning till utskottets tidigare ställningstaganden och gällande bestämmelser.

I betänkandet finns reservationer från företrädare för Socialdemokraterna, Miljöpartiet, Sverigedemokraterna och Vänsterpartiet och ett särskilt yttrande från Socialdemokraterna.

Innehållsförteckning

Sammanfattning	1
Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Utskottets överväganden	5
Principiella utgångspunkter för gymnasieutbildningen m.m.	5
Gymnasial yrkesutbildning	8
Organisatoriska frågor	9
Vissa ämnen och kunskapsområden	11
Övriga frågor	13
Reservationer	17
1. Principiella utgångspunkter för gymnasieutbildningen m.m., punkt 1 (S)	17
2. Behörighet till högskolan, punkt 2 (MP, V)	19
3. Behörighet till gymnasieskolans nationella program, punkt 3 (S, V)	19
4. Lokala styrelser med elevmajoritet, punkt 5 (MP)	20
5. Lokala styrelser med elevmajoritet, punkt 5 (S)	21
6. Tvärvetenskaplig inriktning på samhällsvetenskapsprogrammet, punkt 7 (MP)	21
7. Ämnet estetisk verksamhet, punkt 8 (S, MP, V)	22
8. Innehåll i turismutbildningar, punkt 9 (SD, V)	23
9. Avgiftsfri skolmat, punkt 11 (MP, SD, V)	23
10. Registerkontroll av personal i gymnasieskolan, punkt 12 (S, SD)	24
Särskilt yttrande	25
Avgiftsfri skolmat, punkt 11 (S)	25
<i>Bilaga</i>	
Förteckning över behandlade förslag	26
Motioner från allmänna motionstiden hösten 2010	26

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. **Principiella utgångspunkter för gymnasieutbildningen m.m.**

Riksdagen avslår motionerna 2010/11:Ub356, 2010/11:Ub360, 2010/11:Ub396 yrkande 5, 2010/11:Ub421 och 2010/11:Ub483.

Reservation 1 (S)

2. **Behörighet till högskolan**

Riksdagen avslår motionerna 2010/11:Ub276 yrkande 1, 2010/11:Ub319 och 2010/11:Ub457.

Reservation 2 (MP, V)

3. **Behörighet till gymnasieskolans nationella program**

Riksdagen avslår motion 2010/11:Ub276 yrkande 2.

Reservation 3 (S, V)

4. **Gymnasial yrkesutbildning**

Riksdagen avslår motion 2010/11:Ub454.

5. **Lokala styrelser med elevmajoritet**

Riksdagen avslår motionerna 2010/11:So543 yrkande 10 och 2010/11:Ub259.

Reservation 4 (MP)

Reservation 5 (S)

6. **Organisatoriska frågor**

Riksdagen avslår motionerna 2010/11:Ub231 och 2010/11:Ub327.

7. **Tvärvetenskaplig inriktning på samhällsvetenskapsprogrammet**

Riksdagen avslår motion 2010/11:Ub473.

Reservation 6 (MP)

8. **Ämnet estetisk verksamhet**

Riksdagen avslår motion 2010/11:Ub276 yrkande 3.

Reservation 7 (S, MP, V)

9. **Innehåll i turismutbildningar**

Riksdagen avslår motionerna 2010/11:Ju410 yrkande 6 och 2010/11:Ub273.

Reservation 8 (SD, V)

10. Vissa ämnen och kunskapsområden

Riksdagen avslår motionerna 2010/11:So573 yrkande 28, 2010/11:So581 yrkande 2, 2010/11:Ub316, 2010/11:Ub353, 2010/11:Ub367, 2010/11:Ub369, 2010/11:Ub378, 2010/11:Ub410, 2010/11:Ub433, 2010/11:Ub441, 2010/11:Ub446 och 2010/11:N332 yrkande 2.

11. Avgiftsfri skolmat

Riksdagen avslår motionerna 2010/11:Ub293 och 2010/11:Ub403.

Reservation 9 (MP, SD, V)

12. Registerkontroll av personal i gymnasieskolan

Riksdagen avslår motion 2010/11:Ub258.

Reservation 10 (S, SD)

13. Övriga frågor

Riksdagen avslår motionerna 2010/11:Ub278, 2010/11:Ub422 och 2010/11:Ub456.

Stockholm den 8 mars 2011

På utbildningsutskottets vägnar

Margareta Pålsson

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Margareta Pålsson (M), Mikael Damberg (S), Oskar Öholm (M), Betty Malmberg (M), Thomas Strand (S), Jan Ericson (M), Caroline Helmersson Olsson (S), Tina Acketoft (FP), Håkan Bergman (S), Ulrika Carlsson i Skövde (C), Gunilla Svantorp (S), Jabar Amin (MP), Yvonne Andersson (KD), Richard Jomshof (SD), Rossana Dinamarca (V), Adnan Dibrani (S) och Roger Haddad (FP).

Utskottets överväganden

Principiella utgångspunkter för gymnasieutbildningen m.m.

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om bl.a. en översyn av gymnasieskolans programstruktur, att kurser i de gymnasiegemensamma ämnena bör präglas av den utbildning eleven går, behörighet till högskolan och behörighet till gymnasieskolans nationella program.

Jämför reservationerna 1 (S), 2 (MP, V) och 3 (S, V).

Motionerna

Socialdemokraterna begär i motion 2010/11:Ub483 att alla gymnasieutbildningar ska leda till en gemensam examen som också ska ge grundläggande behörighet till eftergymnasiala studier. Vidare efterfrågas en förbättrad studie- och yrkesvägledning i gymnasieskolan. Socialdemokraterna efterfrågar därtill att kurserna i de gymnasiegemensamma ämnena i högre utsträckning ska präglas av den utbildning som eleven går. Motivationen och resultaten förbättras avsevärt om eleverna ges möjlighet att arbeta med de gymnasiegemensamma ämnena i ett sammanhang som är tydligare kopplat till gymnasieprogrammets inriktning. Därutöver framhålls vikten av att samma regelverk gäller för såväl kommunala som fristående gymnasieskolor. Socialdemokraterna anför vidare att möjligheten att inrätta specialutformade program för skolhuvudmannen bör återinföras. Avskaffandet försvårar enligt motionärerna utvecklingen av gymnasieprogram med hög kvalitet och inskränker elevernas möjlighet till val av inriktningar som är viktiga för arbetsmarknaden. Slutligen efterfrågas en översyn av programstrukturen utifrån de utmaningar som morgondagens samhälle möter. Översynen bör t.ex. leda till nya inriktningar som attraherar både unga kvinnor och unga män.

Vänsterpartiet föreslår i motion 2010/11:Ub276 yrkande 1 att alla nationella program ska leda till en gymnasieexamen som innefattar en grundläggande behörighet till högskolestudier. För flera av yrkesprogrammen finns det en naturlig fortsättning i utbildningar på högskolan, bl.a. inom vård och omsorg samt olika tekniska utbildningar. Det ska enligt motionärerna finnas en möjlighet för alla att läsa vidare. Också i motionerna 2010/11:Ub319 (S) och 2010/11:Ub457 (S) begärs att yrkesprogrammen ska ge högskolebehörighet.

Vänsterpartiet föreslår vidare i motion 2010/11:Ub276 yrkande 2 att det för behörighet till gymnasieskolans nationella program som huvudregel ska krävas godkänt i svenska eller svenska som andra språk, engelska och matematik samt ytterligare fem ämnen. Det ska sålunda inte finnas olika behörighetsregler för yrkesprogram och högskoleförberedande program. Differentierade behörighetsregler ger enligt motionärerna en stark signal om vilken ambitionsnivå olika elever ska lägga sig på och kan därmed minska deras framtida valmöjligheter. Därtill kan det på enskilda yrkesprogram i jämförelse med de högskoleförberedande programmen krävas lika stora förkunskapskrav eller större.

I motion 2010/11:Ub356 (S) föreslås att regeringen ska låta utreda möjligheten att uppnå en bättre styrning av gymnasieutbildningarna mot kommande behov av arbetskraft på arbetsmarknaden. Motionärerna framhåller att det i dag finns en uppsjö av aktörer utöver kommunerna som anordnar gymnasieutbildning. Verksamheten bedrivs med skattemedel men det finns ingen styrning av dessa utbildningar utifrån arbetsmarknadens behov.

I motion 2010/11:Ub360 (S) begärs att möjligheten för kommuner att själva inrätta lokala inriktningar bör återinföras. I annat fall drabbas ungdomar med särskilda intressen och det kan leda till att skolor som alla avnämare är nöjda med måste läggas ned.

I motion 2010/11:Ub396 yrkande 5 (S) framhålls behovet av att stimulera intresset för gymnasial utbildning och yrkesutbildning i synnerhet är av strategiskt intresse för att undvika brist på yrkesutbildad arbetskraft i framtiden.

I motion 2010/11:Ub421 (S) efterfrågas bättre information om möjligheterna till praktik inom gymnasieskolan.

Utskottets ställningstagande

Huvuddelen av de frågor som tas upp i yrkandena har utskottet tagit upp i samband med behandlingen av gymnasiereformen (Gy 2011) som bifölls av riksdagen hösten 2009 (prop. 2008/09:199, bet. 2009/10:UbU3). Lagändringarna trädde i kraft den 1 mars 2010 och börjar tillämpas på utbildning som påbörjas efter den 1 juli 2011. Regelverket för utbildning på gymnasieskolans nationella program har sedermera överförts till den nya skollagen (2010:800) där också frågan om behörighet till yrkesprogrammen behandlades (prop. 2009/10:165, bet. 2009/10:UbU21). Skollagen behandlades i utskottet våren 2010 och trädde i kraft den 1 augusti 2010. Skollagen tillämpas på utbildning och annan verksamhet fr.o.m. den 1 juli 2011.

Gymnasiereformen innebär, när det gäller här aktuella yrkanden, bl.a. följande. Det finns numera 18 nationella program varav tolv yrkesprogram och sex högskoleförberedande program. Inom yrkesprogrammen inrättas en gymnasial lärlingsutbildning. Yrkesprogrammen ska vara grund för yrkesverksamhet och fortsatt yrkesutbildning. De högskoleförberedande programmen ska vara grund för fortsatt utbildning på högskolenivå. Olika

behörighetsregler gäller för yrkesprogrammen och de högskoleförberedande programmen. För behörighet till ett högskoleförberedande program krävs godkända betyg i svenska eller svenska som andra språk, engelska, matematik och minst nio andra ämnen. Frågan om behörighet till yrkesprogrammen tog utskottet ställning till vid behandlingen av den nya skollagen. För behörighet till yrkesprogrammen krävs det godkända betyg i ämnena svenska eller svenska som andra språk, engelska, matematik och minst fem andra ämnen.

Omfattningen av vissa av de gymnasiegemensamma ämnena (tidigare kärnämnen) på yrkesprogrammen har genom gymnasiereformen minskats för att kunna ge ett utökat utrymme för yrkesfördjupning. Regeringen gör i propositionen bedömningen, som utskottet ställde sig bakom, att inte bara omfattningen utan även innehållet i gymnasiegemensamma kurser, till skillnad från dagens kärnämneskurser, kan behöva variera för att anpassas till de examensmål som ska finnas för respektive utbildning. Det ökar elevernas motivation och förståelse av ämnenas betydelse (bet. 2009/10: UbU3 s. 18). I ämnesplanen för matematikämnet är kurserna indelade i tre olika "spår". Spår a för yrkesprogram, spår b för ekonomiprogrammet, estetiska programmet, humanistiska programmet och samhällsvetenskapsprogrammet samt spår c för naturvetenskaps- och teknikprogrammet (SKOLFS 2010:261).

Grundläggande behörighet till högskoleutbildning som påbörjas på grundnivå har den som avlagt en högskoleförberedande examen i gymnasieskolan (eller inom gymnasial vuxenutbildning) eller avlagt en yrkesexamen i gymnasieskolan (eller inom gymnasial vuxenutbildning) samt har godkänt betyg i de kurser i svenska eller svenska som andraspråk och engelska som krävs för högskoleförberedande examen. Alla elever på yrkesprogram har inom ramen för sin gymnasieutbildning möjlighet att uppnå grundläggande behörighet till högskoleutbildning som påbörjas på grundnivå. Det kan ske genom individuellt val eller som utökat program.

Möjligheten för kommuner att inrätta lokala kurser och specialutformade program har genom gymnasiereformen avskaffats. Även möjligheten för styrelsen för en utbildning att fastställa en lokal inriktning inom de nationella programmen har tagits bort. Särskilda varianter har ersatt specialutformade program. Den särskilda varianten ska vara kvalitetssäkrad och godkänd av Skolverket. Huvudmannen ska i sin ansökan kunna visa ett lokalt behov och att behovet av avsteg ska vara större än vad som rimligtvis kan tillgodoses inom ramen för de fastslagna nationella inriktningarna eller en programfördjupning inom berört program. Lokalt initierade kurser kan efter kvalitetssäkring beslutas av Skolverket.

Gymnasiereformen innebär även inrättandet av nationella programråd för varje nationellt yrkesprogram. Utskottet ansåg vid sin behandling av frågan i likhet med regeringen att näringslivet bör ges inflytande över yrkesutbildningen. Utskottet framhöll vidare att detta är viktigt inte minst mot

bakgrund av behovet att matcha utbildningens innehåll med efterfrågan på arbetsmarknaden så att ungdomar får arbete efter avslutad yrkesutbildning (bet. 2009/10:UbU3 s. 39).

Bestämmelser om tillgång till studie- och yrkesvägledning har genom gymnasiereformen lyfts fram och förts in i skollagen.

En bärande tanke i gymnasiereformen är att regleringen för fristående och offentliga gymnasieskolor så långt som möjligt bör vara gemensam (bet. 2009/10:UbU3 s. 1 och 32). Riksdagen beslutade redan våren 2009, i enlighet med förslaget i propositionen Offentliga bidrag på lika villkor, att förtydliga skollagens bestämmelser om kommunernas bidrag till bl.a. fristående skolor (prop. 2008/09:171, bet. 2008/09:UbU13). Bidragen beräknas efter samma grunder som kommunen tillämpar vid fördelning av resurser till den egna verksamheten av motsvarande slag. Samtidigt infördes en möjlighet för huvudmän för sådan enskilt bedriven verksamhet att överklaga en kommuns beslut om bidragets storlek hos allmän förvaltningsdomstol. I betänkandet avseende den nya skollagen anser utskottet i likhet med regeringen att regleringen av all offentligt finansierad verksamhet inom skolväsendet för barn och ungdomar och vuxna i princip bör vara gemensam, oavsett huvudmannaskap. Lika villkor bör gälla (bet. 2009/10:UbU21 s. 45 f.). I sammanhanget kan nämnas att utbildningsministern den 26 januari i år har aviserat att en parlamentariskt sammansatt utredning ska tillsättas under våren som ska se över villkoren för friskolor, bl.a. frågan om friskolors vinstuttag (16 § i prot. 2010/11:48 anf. 85).

Utskottet har som framgått ovan nyligen i allt väsentligt tagit ställning till de frågor som tas upp i yrkandena främst i samband med behandlingen av gymnasiereformen och den nya skollagen. Utskottet ser inte skäl att nu ändra dessa ställningstaganden. Därmed avstyrker utskottet motionerna 2010/11:Ub276 yrkandena 1 och 2, 2010/11:Ub319, 2010/11:Ub356, 2010/11:Ub360, 2010/11:Ub396 yrkande 5, 2010/11:Ub421, 2010/11:Ub457 och 2010/11:Ub483.

Gymnasial yrkesutbildning

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsyrkande om att fler gymnasiala yrkesprogram inom livsmedelsproduktion ska förläggas till Skaraborgsområdet.

Motionen

I motion 2010/11:Ub454 (M) föreslås att bl.a. fler gymnasiala yrkesprogram inom livsmedelsproduktion ska förläggas till Skaraborgsområdet. Skaraborgs livsmedelsföretag växer och utvecklas både nationellt och internationellt och kraven på utbildad arbetskraft i regionen ökar.

Utskottets ställningstagande

Inrättandet av gymnasiala yrkesprogram är en fråga för kommunala huvudmän eller efter sedvanligt tillståndsförfarande enskilda huvudmän och ingen fråga för riksdagen. Utskottet avstyrker därmed motion 2010/11: Ub454.

Organisatoriska frågor

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om att inrätta lokala styrelser med elevmajoritet vid gymnasieskolor, elevrepresentanter i gymnasienämnden och distansutbildning i gymnasieskolan.

Jämför reservationerna 4 (MP) och 5 (S).

Motionerna

Miljöpartiet föreslår i motion 2010/11:So543 yrkande 10 att det åter bör bli tillåtet med lokala styrelser med elevmajoritet vid gymnasieskolor. Vid den tidigare försöksverksamheten var elevorganisationer, lärarorganisationer och Skolledarna positiva till lokala styrelser med elevmajoritet. De lokala styrelserna var ofta en viktig injektion i arbetet med att involvera eleverna djupare i skolarbetet och öka demokratiseringen av skolan.

Också i motion 2010/11:Ub259 (S) föreslås att det åter bör bli tillåtet med lokala styrelser med elevmajoritet vid gymnasieskolor. På samma sätt som arbetstagare har inflytande över sina arbetsplatser borde gymnasieelever ges samma möjligheter i skolan.

I motion 2010/11:Ub231 (S) begärs bl.a. att exemplet från Norrköpings kommun där elevrepresentanter i gymnasienämnden får yttra sig men inte delta i besluten tas till vara och sprids till andra kommuner.

I motion 2010/11:Ub327 (M) föreslås en översyn av möjligheterna till distansutbildning i gymnasieskolan.

Utskottets ställningstagande

Försöksverksamheter med lokala styrelser i gymnasieskolan inrättades 1997 efter beslut i riksdagen. Avsikten var att de lokala styrelserna skulle besluta i vissa frågor som annars vilade på rektorn eller styrelsen för skolan. Eleverna skulle vara i majoritet (prop. 1996/97:109, bet. 1996/97:UbU10). Försöket med lokala styrelser med elevmajoritet i gymnasieskolan avslutades den 30 juni 2007.

Bestämmelser i den nya skollagen (2010:800) om lokala styrelser innebär att en kommun eller ett landsting får inrätta lokala styrelser inom den del av skolväsendet som kommunen eller landstinget är huvudman för. I en lokal styrelse för en skolenhet med gymnasieskola får företrädare för

eleverna ingå som ledamöter. Företrädarna för eleverna får inte vara fler än övriga ledamöter. Rektorn kan uppdra åt den lokala styrelsen att besluta i frågor som rektorn har tillåtelse att uppdra åt en anställd eller en uppdragstagare att besluta i. En lokal styrelse får fatta beslut om bl.a. utformningen av skolans arbetsmiljö och utvecklingen av formerna för samarbetet mellan hemmen och skolan. En lokal styrelse kan dock inte fatta beslut i frågor som rör enskilda elever.

Yrkanden om lokala styrelser med elevmajoritet i gymnasieskolan har behandlats och avstyrkts av utskottet vid ett flertal tillfällen, nu senast i samband med att de nya bestämmelserna om lokala styrelser antogs. Utskottet framhöll då bl.a. att elever ska ha inflytande över den verksamhet som de dagligen är delaktiga i. Inflytande och delaktighet för elever är positivt för såväl individens som verksamhetens utveckling och behöver därför stimuleras ytterligare. Utskottet ansåg också, i likhet med regeringen, att det är önskvärt att kommunala skolor ges större självständighet gentemot sina kommunala huvudmän. Utskottet uttalade även att man ser mycket positivt på kommunala självstyrande skolor (bet. 2009/10:UbU21 s. 85 f.). Utskottet vidhåller sin uppfattning i denna fråga och förordar således inte någon elevmajoritet i lokala styrelser i kommunala gymnasieskolor. Därmed avstyrker utskottet motionerna 2010/11:Ub259 och 2010/11:So543 yrkande 10.

När det gäller yrkandet om elevrepresentation i en kommunal nämnd som beslutar i frågor om gymnasieskolan ser utskottet ingen anledning att uttala sig om närvarorätt för utomstående vid sammanträden i en sådan nämnd. Det är närmast en fråga för den enskilda nämnden att ta ställning till möjligheten för elevrepresentanter att närvara vid nämndsammanträden. Därmed avstyrker utskottet motion 2010/11:Ub231.

När det slutligen gäller yrkandet om distansundervisning vill utskottet anföra följande. Distansundervisning ges för gymnasieelever i Sverige vid Korrespondensgymnasiet i Torsås med stöd av en särskild reglering i en förordning. I skolförfattningarna finns det inte någon generell reglering av distansundervisning inom ungdomsutbildningen. Någon definition av begreppet distansundervisning finns således inte heller. Regeringen har aviserat att en proposition om distansundervisning ska avlämnas till riksdagen under våren 2011. I en promemoria från Regeringskansliet som avses ligga till grund för den kommande propositionen lämnas förslag till bestämmelser om distansundervisning (U2010/5616/G). När det gäller gymnasieskolan föreslås distansundervisning få erbjudas i modersmålsundervisning såväl i de nationella minoritetsspråken som i övriga språk, samiska i same-skolan, moderna språk, engelska för elever som återvänder från en svensk utlandsskola, teckenspråk för hörande och teckenspråk för döva. Även studiehandledning på modersmålet bör få anordnas på distans. Utskottet är inte berett att föregripa den aviserade propositionen och avstyrker därmed motion 2010/11:Ub327.

Vissa ämnen och kunskapsområden

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om att bl.a. inrätta en tvärvetenskaplig inriktning på samhällsvetenskapsprogrammet, att ämnet estetisk verksamhet ska bli ett gymnasiegemensamt ämne och om innehållet i turismutbildningar.

Jämför reservationerna 6 (MP), 7 (S, MP, V) och 8 (SD, V).

Motionerna

Miljöpartiet föreslår i motion 2010/11:Ub473 att det bör inrättas en tvärvetenskaplig inriktning på samhällsvetenskapsprogrammet. På naturvetenskapsprogrammet finns en inriktning som benämns naturvetenskap och samhälle. Regeringen bör enligt motionärerna inrätta en motsvarande inriktning på samhällsvetenskapsprogrammet med fokus på långsiktigt hållbar samhällsutveckling.

Vänsterpartiet föreslår i motion 2010/11:Ub276 yrkande 3 att estetisk verksamhet bör införas som ett gymnasiegemensamt ämne. Enligt motionärerna bör alla gymnasieelever utveckla och använda sin fantasi och kreativitet samt förmåga att kommunicera genom att delta i estetisk verksamhet.

Vänsterpartiet efterfrågar i motion 2010/11:So573 yrkande 28 ett ökat fokus på jämställdhet och genus i bl.a. gymnasieskolans vårdutbildningar för att vården ska bli jämställd.

Vänsterpartiet begär vidare i motion 2010/11:So581 yrkande 2 att bl.a. gymnasieskolans vårdutbildningar ska ha ett hbt-perspektiv på sina utbildningar.

I Vänsterpartiets motion 2010/11:Ju410 yrkande 6 begärs att kunskap om barnprostitution och barnsexturism integreras i samtliga turismutbildningar bl.a. på gymnasienivå. Liknande synpunkter förs fram i motion 2010/11:Ub273 (M).

I motion 2010/11:Ub316 (S) föreslås att hemkunskapsämnet ska uppvärderas inom gymnasieskolan så att elever i större utsträckning väljer detta ämne inom det individuella valet.

Motionärerna i motionerna 2010/11:Ub353 (S) och 2010/11:Ub433 (S) begär att möjligheten att ge alla elever på gymnasieskolan tillfälle att ta körkort ska ses över. Ett liknande yrkande återfinns i motion 2010/11:Ub410 (S).

I motion 2010/11:Ub367 (S) betonas bl.a. behovet av god utbildning för dem som ska arbeta inom hotell- och restaurangnäringen.

Motionären i motion 2010/11:Ub369 (M) framhåller vikten av att genom undervisning i gymnasieskolan öka kunskapen i hur spridningen av sexuellt överförbara sjukdomar kan motverkas. Behovet av utbildning inom gymnasieskolan framgår tydligt av ökningen av nya fall av sexuellt överförbara sjukdomar.

Privatekonomi ska ingå som kursmoment i ämnet samhällskunskap på alla gymnasieprogram enligt motionärerna i motion 2010/11:Ub378 (KD).

Kost- och näringslära bör enligt motionärerna i motion 2010/11:Ub441 (S) bl.a. ingå i gymnasieutbildningar till yrken inom hotell- och restaurangnäringen.

I motion 2010/11:Ub446 (M) föreslås att valbara kurser i Internetföretagande ska införas inom bl.a. gymnasieskolan.

Motionären i motion 2010/11:N332 yrkande 2 (FP) framhåller vikten av ökat entreprenörskap i skolan och ökad samverkan mellan skolan och arbetslivet i syfte att få fler att våga ta steget att bli egna företagare.

Utskottets ställningstagande

Det är regeringen som, efter Statens skolverks beredning i samverkan med avnämare, beslutar om vilka ämnen som ska vara programgemensamma (dvs. obligatoriska på respektive program) samt vilka nationella inriktningar som ska finnas på programmen. Regeringen föreskriver vidare vilka kurser som måste erbjudas som individuellt val. Skolverket har regeringens bemyndigande att meddela föreskrifter om vilka ämnen som, utöver de gymnasiegemensamma ämnena, ska få förekomma i gymnasieskolan samt om ämnesplaner (tidigare kursplaner). Skolverket föreskriver också vilka ämnen och kurser som ska ingå i de nationella inriktningar som regeringen beslutat om. Vilka gymnasiegemensamma ämnen (tidigare kärnämnen) som ska ingå i alla nationella program beslutas däremot av riksdagen i lag. Ämnesplanerna för de gymnasiegemensamma ämnena beslutas av regeringen efter förslag från Skolverket.

När det gäller yrkanden om att på olika sätt införa eller uppmärksamma vissa ämnen eller kunskapsområden i gymnasieskolan såsom jämställdhet, genus och ett hbt-perspektiv i vårdutbildningar, en tvärvetenskaplig inriktning på samhällsvetenskapsprogrammet, barnprostitution och barnsexturism i samtliga turismutbildningar, hemkunskap, körkortsutbildning, god utbildning och utbildning i kost- och näringslära för yrken inom hotell- och restaurangnäringen, kunskap i spridningen av sexuellt överförbara sjukdomar, privatekonomi som kursmoment i samhällskunskap, Internetföretagande och entreprenörskap vill utskottet anföra följande. Som framgått ovan är det Skolverket eller regeringen som beslutar i dessa frågor. Utskottet kan konstatera att de aktuella yrkandena inte är frågor för riksdagen. När det särskilt gäller yrkandet om att privatekonomi ska ingå som kursmoment i samhällskunskap i alla gymnasieprogram vill utskottet i sammanhanget nämna att precis det som motionärerna efterfrågar blir en realitet höstterminen 2011 när den nya programstrukturen för de nationella programmen börjar tillämpas. Därmed avstyrks motionerna 2010/11:Ub273, 2010/11:Ub276 yrkande 3, 2010/11:Ub316, 2010/11:Ub353, 2010/11:Ub367, 2010/11:Ub369, 2010/11:Ub378, 2010/11:Ub410, 2010/11:Ub433,

2010/11:Ub441, 2010/11:Ub446, 2010/11:Ub473, 2010/11:N332 yrkande 2, 2010/11:Ju410 yrkande 6, 2010/11:So573 yrkande 28 och 2010/11:So581 yrkande 2.

I samband med beredningen av gymnasiereformen hösten 2009 tog utskottet ställning till yrkanden om att behålla estetisk verksamhet som gymnasiegemensamt ämne. Utskottet konstaterade då att det är en grannliga uppgift att prioritera vilka ämnen som ska vara gemensamma för alla elever och hur stor andel som ska användas för programmens specifika karaktärsämnen. Allt kan tyvärr inte ges plats. Utskottet ställde sig bakom den avvägning som låg bakom förslaget att låta estetisk verksamhet utgå som gymnasiegemensamt ämne. Det poängterades också att kreativa och konstnärliga moment inte är något som är förbehållet enbart de estetiska ämnena. Därtill kan estetiska ämnen alltid läsas inom det individuella valet (bet. 2009/10:UbU3 s. 50). Tilläggas kan att det i 5 kap. 1 och 3 §§ gymnasieförordningen (2010:2039) har införts bestämmelser som på högskoleförberedande program möjliggör särskilda varianter inom det estetiska området. Utskottet har inte ändrat uppfattning sedan frågan senast behandlades. Därmed avstyrker utskottet motion 2010/11:Ub276 yrkande 3.

Övriga frågor

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om att bl.a. införa avgiftsfri skolmat i gymnasieskolan, att drogtesta elever i gymnasieskolan och att införa registerkontroll av personal i gymnasieskolan.

Jämför reservationerna 9 (MP, SD, V) och 10 (S, SD) samt särskilt yttrande (S).

Motionerna

Miljöpartiet föreslår i motion 2010/11:Ub293 att skolmaten ska vara avgiftsfri för eleverna i såväl kommunala som fristående gymnasieskolor. Motionärerna framhåller bl.a. vikten av att eleverna får i sig näringsriktig mat och att avgifter på skolmaten kan leda till att elever från ekonomiskt svagare familjer inte har råd med skolmaten. Ett liknande förslag förs fram i motion 2010/11:Ub403 (S).

En möjlighet att drogtesta elever i gymnasieskolan bör enligt motionärerna i motion 2010/11:Ub278 (M) införas.

I motion 2010/11:Ub422 (S) förespråkas styrd fortbildning för gymnasielärare för att de ska ges bättre förutsättningar att förstå varför vissa elever, som lider av t.ex. dyslexi, adhd och Aspergers syndrom, inte kan tillägna sig kunskaper på samma sätt och i samma takt som andra elever.

Motionärerna i motion 2010/11:Ub258 (S) begär att lagen (2000:873) om registerkontroll av personal inom förskoleverksamhet, skola och skolbarnsomsorg också ska omfatta personal i gymnasieskolan eftersom elever är minderåriga under gymnasieskolans första och andra år.

I motion 2010/11:Ub456 (S) framhålls att det är mycket viktigt att elever har tillgång till skolhälsovård oavsett om man går på en gymnasieskola med en kommunal eller enskild huvudman.

Utskottets ställningstagande

Yrkanden om kostnadsfria skolmåltider har behandlats vid ett flertal tillfällen av utskottet, nu senast i samband med att den nya skollagen antogs (bet. 2009/10:UbU21 s. 136 f.) våren 2010. I den nya skollagen finns i likhet med den tidigare regleringen ett uttryckligt krav på kostnadsfria skolmåltider på grundskolenivå. Något motsvarande reglering om avgiftsfria skolmåltider för gymnasieelever finns inte. Utskottet hänvisade i sitt avstyrkande av den då aktuella motionen till att gymnasieskolan är en frivillig skolform och att avgiftsfria skolmåltider för gymnasieelever är en fråga som är förbehållen varje enskild kommun. Utskottet kan inte se att frågan har kommit i något annat läge nu än när riksdagen senast behandlade saken. Mot den bakgrunden avstyrks motionerna 2010/11:Ub293 och 2010/11:Ub403.

Med anledning av yrkandet om drogtester av gymnasieelever kan utskottet konstatera att skollagen (2010:800) inte reglerar drogtester av gymnasieelever. Enligt 2 kap. 6 § regeringsformen är dock varje medborgare gentemot det allmänna skyddad mot påtvingade kroppsliga ingrepp. Detta skydd får, enligt 12 § första stycket samma kapitel, under vissa förutsättningar begränsas genom lag. Urinprovstagning anses vara att betrakta som ett sådant kroppsligt ingrepp som avses i 2 kap. 6 § regeringsformen. Åtgärder som innebär att gymnasieelever tvingas genomgå drogtest genom urinprovtagning kräver alltså lagstöd. Det finns inga sådana bestämmelser i skollagen eller annan lag. Justitieombudsmannen (JO) har i ett beslut från 2010 kommit fram till att slumpvisa drogtester av gymnasieelever är tillåtna om elevens reella och fullt frivilliga samtycke införskaffats vid varje enskilt provtillfälle. JO ser samtidigt svårigheter med att genomföra drogtester och menar att det kan "... däremot uppstå situationer när den enskildes samtycke till att lämna ett prov inte framstår som reellt" och att "(d)et ställs därmed stora krav på berörd personal att säkerställa att elevens medverkan är i egentlig mening frivillig ...". JO menade avslutningsvis att det fanns skäl att överlämna en kopia av beslutet för kännedom till Utbildningsdepartementet (dnr 479-2010). Skolinspektionen har därefter i ett brev till Utbildningsdepartementet påtalat behovet av förtydliganden i lagstiftningen rörande drogtester på skolområdet (dnr 2010:3546). Frågan

bereds för närvarande inom Regeringskansliet. Utskottet är mot den redovisade bakgrunden i nuläget inte berett att ställa sig bakom någon ändring av gällande lagstiftning. Därmed avstyrks motion 2010/11:Ub278.

När det gäller yrkandet om styrd fortbildning för lärare med sikte på barn med inlärningssvårigheter vill utskottet i likhet med när utskottet behandlade motsvarande yrkande hösten 2009 (bet. 2009/10:UbU3 s. 62) framhålla att fortbildning och kompetensutveckling av lärare är en fråga som främst är en fråga för huvudmannen för skolan. Utskottet vill dock erinra om att regeringens pågående stora satsning på det s.k. Lärarlyftet omfattar kvalificerad lärarfortbildning. Bland de kurser som erbjuds på universitet och högskolor finns sådana som tar upp frågor om barns och ungdomars inlärningssvårigheter. Något uttalande från riksdagen är sålunda inte motiverat, och utskottet avstyrker motion 2010/11:Ub422.

Beträffande yrkandet om att registerkontroll även ska omfatta personal i gymnasieskolan vill utskottet anföra följande. Lagen (2000:873) om registerkontroll av personal inom förskoleverksamhet, skola och skolbarnsomsorg syftar till att öka skyddet för barn mot att personer som dömts för vissa brott anställs i förskoleverksamhet, skola och skolbarnsomsorg. Den som erbjuds anställning inom de aktuella skolformerna ska lämna ett registerutdrag från belastningsregistret. Registerutdrag som ska ligga till grund för prövningen enligt lagen förutsätts i förekommande fall innehålla uppgifter om begångna sexualbrott enligt 6 kap. brottsbalken och andra brott som innefattar allvarliga kränkningar av andra människor, såsom mord, dråp, grov misshandel, människorov, grovt rån och barnpornografibrott. Registerkontrollen omfattar alla typer av anställningar och alla personalkategorier. I den proposition som riksdagen biföll vid tillkomsten av lagen sades i fråga om registerkontroll av personal i gymnasieskolan följande (prop. 1999/2000:123 s. 22, bet. 2000/01:UbU4).

När det gäller ungdomar inom gymnasieskolan kan hävdas att skyddsbehovet inte gör sig lika starkt gällande. Dessa ungdomar kan antas ha större möjligheter att freda sig själva än de mindre barnen. Mot detta kan anföras att en elev ofta befinner sig i en viss beroendeställning gentemot en vuxen person, vilket kan utnyttjas av olämplig personal. På grund av skolplikten och elevernas ålder gör sig dock argument om en trygg och säker miljö starkast gällande i den obligatoriska skolan.

Utskottet står alltså bakom uttalandena i propositionen. Därmed avstyrker utskottet motion 2010/11:Ub258.

När det slutligen gäller yrkandet om lika tillgång till skolhälsovård oavsett huvudman så kan utskottet konstatera att den nya skollagen som riksdagen ställt sig bakom innehåller skärpta krav på bl.a. gymnasieskolans elevhälsa (skolhälsovården). En samlad elevhälsa har införts med förebyggande och hälsofrämjande syfte. För elevhälsans medicinska, psykosociala, psykologiska och specialpedagogiska insatser ska det finnas tillgång till skolläkare, skolsköterska, psykolog och kurator. Detta gäller även fristående skolor (jämför bet. 2009/10:UbU21 s. 57 f.). Utskottet anser att det

gällande regelverket ligger väl i linje med motionsönskemålet. Någon åtgärd från riksdagens sida behövs inte. Därmed avstyrks motion 2010/11: Ub456.

Reservationer

Utskottets förslag till riksdagsbeslut och ställningstaganden har föranlett följande reservationer. I rubriken anges vilken punkt i utskottets förslag till riksdagsbeslut som behandlas i avsnittet.

1. Principiella utgångspunkter för gymnasieutbildningen m.m., punkt 1 (S)

av Mikael Damberg (S), Thomas Strand (S), Caroline Helmersson Olsson (S), Håkan Bergman (S), Gunilla Svantorp (S) och Adnan Dibrani (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2010/11:Ub421 och 2010/11:Ub483 samt avslår motionerna 2010/11:Ub356, 2010/11:Ub360 och 2010/11:Ub396 yrkande 5.

Ställningstagande

Dagens gymnasieskola står inför helt andra utmaningar än vad som gällde för bara några årtionden sedan. I dag krävs en gymnasieutbildning för att få ett jobb och för att klara sig i ett alltmer komplext och kunskapsintensivt samhälle. Dagens och framtidens arbetsliv och samhälle kräver gedigna kunskaper hos alla. Förändringarna på arbetsmarknaden, och kraven på att förvärvsarbetande ska kunna byta arbetsplats, yrke eller bransch, gör att unga som inte får med sig tillräckliga kunskaper från gymnasiet har det svårt i dag och kommer att få det än svårare i framtiden.

Alla gymnasieutbildningar bör leda till en gemensam examen. Därför är det viktigt att alla gymnasieutbildningar har en stark gemensam kunskapsbas. En sammanhållen gymnasieskola gör det också lättare att byta program, vilket minskar risken för att elever avbryter sina gymnasiestudier helt och hållet. Vi anser att det borde vara en självklar utgångspunkt att alla gymnasieprogram når upp till den grundläggande nivå som gör att man klarar sig i yrkes- och samhällslivet. En sådan grundläggande nivå ska också ge grundläggande behörighet för vidare studier.

För att få arbete behöver ungdomar i gymnasieskolan utbilda sig för uppgifter och färdigheter som arbetsgivarna efterfrågar. De behöver också få god information om vilka vidare studie- och yrkesmöjligheter olika studieval ger. Det finns stora behov av att långsiktigt och brett förbättra kontak-

terna mellan utbildning och yrkesliv inom gymnasiet. Studie- och yrkesvägledningen bör vidare bättre informera om möjligheterna till praktik även på de högskoleförberedande programmen.

Undervisningen i de gymnasiegemensamma ämnena bör präglas mer av den utbildning som eleven går, genom s.k. infärgning. Motivationen och resultaten ökar avsevärt om eleverna ges möjlighet att arbeta med dessa ämnen i ett sammanhang som är tydligare kopplat till programmets inriktning. Inte minst för att förbättra resultaten inom de gymnasiegemensamma ämnena behöver undervisningens upplägg förnyas för att göra den mer relevant för elever med olika bakgrund och studiemål. Vissa mål i de gymnasiegemensamma ämnena kan uppnås genom starkare samverkan med karaktärsämnen. Även om utbildningen i de gymnasiegemensamma kurserna får olika upplägg ska ändå målen vara gemensamma.

Den minskade tiden för de gymnasiegemensamma ämnena, kombinerat med en höjning av kraven för grundläggande högskolebehörighet, skapar en uppdelning mellan de olika gymnasieprogrammen som saknar grund. Det ökar klyftorna och det är tillväxtfientligt. Att det inte ens ska vara möjligt att nå grundläggande behörighet även om man använder hela sitt individuella val, utan att man måste läsa utökat program eller studera på komvux, förstärker denna uppdelning. Den nya skollagen flyttar ansvaret för att alla elever får nödvändiga kunskaper för ett helt yrkesliv från gymnasieskolan till komvux.

Såväl de kommunala som de fristående gymnasieskolorna är naturliga delar av vårt skolsystem. Alla gymnasieskolor ska verka under samma skollag, följa samma nationella läroplan och kursplan och tillämpa samma betygssystem. Alla skolor ska också ha samma krav på öppenhet och insyn från kommun och medborgare samt meddelarskydd för de anställda. För att kommunala och fristående skolor ska få lika villkor på riktigt måste man göra en helhetsanalys av de olika huvudmännens förutsättningar. Kommunala och fristående skolor ska behandlas lika både vid extra tillskott från kommunen och vid besparingar under budgetåret. Den grundläggande utgångspunkten ska vara att vinst ska återinvesteras i verksamheten.

Vi anser att specialutformade program och lokala kurser ska kvalitetssäkras nationellt. Vi vill understryka vikten av att möjligheten att anordna specialutformade program återinförs. Annars försvåras utvecklingen av gymnasieprogram med hög kvalitet. Det inskränker också elevernas möjlighet till val av inriktningar som är viktiga för arbetsmarknaden, inte minst inom mer specialiserade områden.

Morgondagens samhälle möter andra utmaningar än dagens. Det är beklagligt att regeringen inte sett över programstrukturen utifrån detta. Nya inriktningar som attraherar både unga kvinnor och män kan vara ett verksamt sätt att undvika de förluster av endera könet som starka traditio-

ner vid val och vattentäta skott mellan olika ämnesinriktningar ger upphov till. Det kan t.ex. röra sig om utbildningar som innehåller både vård och teknik eller som kombinerar bygg och arkitektur.

Det får bli regeringens uppgift att återkomma till riksdagen med lagförslag eller i övrigt vidta behövliga åtgärder som tillgodoser vad vi nu anfört.

2. Behörighet till högskolan, punkt 2 (MP, V)

av Jabar Amin (MP) och Rossana Dinamarca (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2010/11:Ub276 yrkande 1 och avslår motionerna 2010/11:Ub319 och 2010/11:Ub457.

Ställningstagande

Vi vill att alla elever ska mötas av höga förväntningar när de börjar gymnasieskolan. Historien visar att höga förväntningar leder till goda resultat. I dag går ungefär hälften av eleverna i gymnasieskolan på ett yrkesprogram. På de flesta av dessa program når över 85 % av eleverna grundläggande behörighet till högskolan. För flera av yrkesprogrammen finns det en naturlig fortsättning i utbildningar på högskolan, bl.a. vård- och omsorgsutbildningar samt olika tekniska utbildningar. Gymnasiereformen innebär att eleverna på yrkesprogrammen inte längre har grundläggande behörighet till högskolestudier. Den ålderdomliga föreställningen som motiverar skillnad mellan "teoretiska" och "praktiska" yrken gäller inte i dagens och framtidens samhälle. Det måste finnas en möjlighet för alla att kunna läsa vidare om livet tar en annan vändning än man tänkt sig. Alla nationella gymnasieprogram ska därför leda till en gymnasieexamen, vilket ska innefatta en grundläggande behörighet till högskolan.

Det får bli regeringens uppgift att återkomma till riksdagen med ett lagförslag som tillgodoser vad vi nu anfört.

3. Behörighet till gymnasieskolans nationella program, punkt 3 (S, V)

av Mikael Damberg (S), Thomas Strand (S), Caroline Helmersson Olsson (S), Håkan Bergman (S), Gunilla Svantorp (S), Rossana Dinamarca (V) och Adnan Dibrani (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2010/11:Ub276 yrkande 2.

Ställningstagande

Från och med höstterminen 2011 behövs det godkänt i åtta ämnen i grundskolan – däribland svenska, engelska och matematik – för att vara behörig till ett yrkesprogram. För behörighet till de högskoleförberedande programmen kommer det att krävas godkänt i tolv ämnen inklusive svenska, engelska och matematik. De differentierade behörighetsreglerna ger en stark signal till både elever och föräldrar om vilken ambitionsnivå olika elever ska lägga sig på, vilket i förlängningen avsevärt kan minska deras framtida valmöjligheter till studier. Att dra en knivskarp gräns mellan yrkes- och studieförberedande programs behörighetskrav är inte befogat. Enskilda yrkesprogram kan nämligen mycket väl kräva lika stora förkunskaper som studieförberedande program eller större. De nya behörighetsreglerna kommer inte att leda till att eleverna får bättre kunskaper eller att fler elever når målen. Däremot ökar behörighetsreglerna sorteringen av elever genom att kanske 15 000 gymnasieelever inte kommer att bli behöriga till ett högskoleförberedande program.

Vi föreslår därför att det som huvudregel ska krävas godkänt i svenska (eller svenska som andraspråk), engelska och matematik samt ytterligare fem ämnen för intagning till alla nationella program eller motsvarande. Det gör att även elever med snävare intressen med inriktning mot antingen praktisk-estetiska utbildningar eller samhällsvetenskapliga och naturvetenskapliga utbildningar får möjlighet att bli behöriga till samtliga program.

Det får bli regeringens uppgift att återkomma till riksdagen med ett lagförslag som tillgodoser vad vi nu anfört.

4. Lokala styrelser med elevmajoritet, punkt 5 (MP)

av Jabar Amin (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2010/11:So543 yrkande 10 och avslår motion 2010/11:Ub259.

Ställningstagande

En försöksverksamhet med lokala skolstyrelser med elevmajoritet i kommunala gymnasieskolor startades 1997. Den möjligheten avskaffades dock 2007. Elevorganisationer, lärarorganisationerna samt Skolledarna var alla positiva till försöksverksamheten med lokala styrelser med elevmajoritet. De lokala styrelserna var ofta en viktig injektion i arbetet med att invol-

vera eleverna djupare i skolarbetet och öka demokratiseringen av skolan. Försöket var mycket positivt. Möjligheten att inrätta lokala styrelser med elevmajoritet vid kommunala gymnasieskolor bör återinföras.

Det får bli regeringens uppgift att återkomma till riksdagen med ett lagförslag som tillgodoser vad jag nu anfört.

5. Lokala styrelser med elevmajoritet, punkt 5 (S)

av Mikael Damberg (S), Thomas Strand (S), Caroline Helmersson Olsson (S), Håkan Bergman (S), Gunilla Svantorp (S) och Adnan Dibrani (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2010/11:Ub259 och avslår motion 2010/11:So543 yrkande 10.

Ställningstagande

Under många år har det funnits en försöksverksamhet med lokala styrelser med elevmajoritet i kommunala gymnasieskolor som avskaffats. Försöksverksamheten har fungerat ytterst väl och aktivt bidragit till bättre skolmiljöer, mer aktivt ansvarstagande från elevernas sida och ökat demokratiseringen av skolan. På samma sätt som arbetstagare har inflytande över sina arbetsplatser borde gymnasieelever ges inflytande i skolan. Möjligheten att inrätta lokala styrelser med elevmajoritet i de kommunala gymnasieskolorna bör således återinföras.

Det får bli regeringens uppgift att återkomma till riksdagen med ett lagförslag som tillgodoser vad vi nu anfört.

6. Tvärvetenskaplig inriktning på samhällsvetenskapsprogrammet, punkt 7 (MP)

av Jabar Amin (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 7 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2010/11:Ub473.

Ställningstagande

Det socialt, miljömässigt och ekonomiskt hållbara samhället aktualiserar behovet av en bred förståelse för det komplexa samspelet mellan naturprocesserna och samhällsplaneringen. Tvärvetenskaplig forskning och utbildning är avgörande för att åstadkomma en kunskapsbaserad hållbar samhällsutveckling. För många ungdomar är valet mellan natur- och samhällsvetenskaplig utbildning svårt.

Genom gymnasiereformen finns på naturvetenskapsprogrammet en inriktning som benämns naturvetenskap och samhälle. Vi föreslår att regeringen inrättar en motsvarande inriktning på samhällsvetenskapsprogrammet med fokus på långsiktigt hållbar samhällsutveckling. Därigenom får gymnasieskolan en gemensam tvärvetenskaplig utbildningsväg inom de båda programmen. Utbildningsvägen ger eleverna möjlighet att avvakta med det definitiva valet mellan naturvetenskaps- och samhällsvetenskapsprogrammen och förhindrar därmed felval och inläsningseffekter som kan bli konsekvensen av den beslutade gymnasiereformen. Med detta förslag kommer färre elever att behöva ta omvägen via komvux eller tekniskt basår när de vill vidare till högre studier. Dessa elever kommer således snabbare ut på arbetsmarknaden.

Regeringen bör vidta behövliga åtgärder med anledning av vad jag anfört.

7. Ämnet estetisk verksamhet, punkt 8 (S, MP, V)

av Mikael Damberg (S), Thomas Strand (S), Caroline Helmersson Olsson (S), Håkan Bergman (S), Gunilla Svantorp (S), Jabar Amin (MP), Rossana Dinamarca (V) och Adnan Dibrani (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 8 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2010/11:Ub276 yrkande 3.

Ställningstagande

Vi tycker att det är självklart att alla gymnasieelever ska utveckla och använda sin fantasi och kreativitet samt förmågan att kommunicera genom att delta i estetisk verksamhet. Det krävs också kunskaper för att ta del av och tolka det kulturella utbudet. Kulturell medvetenhet och kulturella uttrycksformer är dessutom en av de åtta nyckelkompetenser för livslångt lärande som fastställts av EU, och som Sverige ställt sig bakom. Estetik, kreativitet och förmåga att uttrycka sig konstnärligt är vidare en tillgång i många yrken och bör därför ingå som ett gymnasiegemensamt ämne i de nationella programmen i gymnasieskolan.

Det får bli regeringens uppgift att återkomma till riksdagen med ett lagförslag som tillgodoser vad vi nu anfört.

8. Innehåll i turismutbildningar, punkt 9 (SD, V)

av Richard Jomshof (SD) och Rossana Dinamarca (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 9 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2010/11:Ju410 yrkande 6 och avslår motion 2010/11:Ub273.

Ställningstagande

Många av eleverna i turismutbildningar på gymnasie- och högskolenivå kommer med all sannolikhet att komma i kontakt med barnsexturism och barnprostitution. Kunskaper om dessa frågor bör därför integreras i dessa utbildningar.

Regeringen bör vidta behövliga åtgärder med anledning av vad vi anfört.

9. Avgiftsfri skolmat, punkt 11 (MP, SD, V)

av Jabar Amin (MP), Richard Jomshof (SD) och Rossana Dinamarca (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 11 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2010/11:Ub293 och avslår motion 2010/11:Ub403.

Ställningstagande

Enligt skollagen (2010:800) ska skolmaten i den obligatoriska grundskolan vara avgiftsfri. I gymnasieskolan, som är en frivillig skolform, har huvudmannen rätt att ta ut avgifter för skolmaten. Det sker också i dag på vissa håll.

Det finns flera skäl för att införa en rätt till avgiftsfri skolmat även vid gymnasieskolor. Exempelvis är det en så stor andel av ungdomarna som går i gymnasieskolan att den kan ses som en allmän rättighet. Vidare behöver elever en näringsriktig måltid i skolan för att klara av att prestera optimalt vid undervisningen. Avgiftsfri skolmat motverkar också att klyftor uppstår mellan eleverna eftersom elever med svagare ekonomisk bakgrund riskerar att inte ha råd med skolmaten. Mot denna bakgrund är det viktigt att införa rätt till avgiftsfri skolmat i såväl kommunala som fristående gymnasieskolor.

Det får bli regeringens uppgift att återkomma till riksdagen med ett lagförslag som tillgodoser vad vi nu anför.

10. Registerkontroll av personal i gymnasieskolan, punkt 12 (S, SD)

av Mikael Damberg (S), Thomas Strand (S), Caroline Helmersson Olsson (S), Håkan Bergman (S), Gunilla Svantorp (S), Richard Jomshof (SD) och Adnan Dibrani (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 12 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2010/11:Ub258.

Ställningstagande

Lagen (2000:873) om registerkontroll av personal inom förskoleverksamhet, skola och skolbarnsomsorg syftar till att stärka barns och ungdomars skydd mot främst sexuella övergrepp genom att förhindra att personer som dömts för vissa brott anställs inom de aktuella verksamheterna. Arbetsgivaren är enligt lagen skyldig att kräva ett brottsregisterutdrag från den person man vill anställa. Lagen omfattar alla – utan undantag för någon personalkategori – som söker arbete inom förskoleverksamhet, förskoleklass, skolverksamhet för skolpliktiga barn och skolbarnsomsorg. Däremot omfattas inte anställda i gymnasieskolan.

Vi menar att lagen innebär ett viktigt skydd för barn och ungdomar och bör utsträckas till att skydda alla minderåriga. Eftersom elever är minderåriga under gymnasiets första och andra år, bör lagen gälla även dem som söker arbete i gymnasieskolan.

Vi anser att regeringen skyndsamt bör tillsätta en utredning med uppdrag att se över möjligheten att låta lagen (2000:873) om registerkontroll av personal inom förskoleverksamhet, skola och skolbarnsomsorg även omfatta anställda i gymnasieskolan.

Särskilt yttrande

Avgiftsfri skolmat, punkt 11 (S)

Mikael Damberg (S), Thomas Strand (S), Caroline Helmersson Olsson (S), Håkan Bergman (S), Gunilla Svantorp (S) och Adnan Dibrani (S) anför:

I dag har gymnasieskolornas huvudmän rätt att ta ut en avgift för skolmaten. En stor majoritet av kommunerna väljer ändå att ge ersättning till sina gymnasieskolor och de fristående gymnasieskolorna i kommunen så att någon avgift för skolmat inte tas ut. Vår uppfattning är att avgifter ska undvikas i skolan. För eleverna och deras familjer kan skolmåltidsavgifter vara betungande, och vi vet att skolluncherna är viktiga för elevernas välmående och hälsa. Sambandet mellan en god hälsa och goda kunskapsresultat är också väl belagt. För att kunna ställa oss bakom en reform som innebär avgiftsfri skolmat på alla gymnasieskolor i hela landet och som uppfyller finansieringsprincipen krävs dock mer fakta om de ekonomiska konsekvenserna av ett sådant förslag.

BILAGA

Förteckning över behandlade förslag

Motioner från allmänna motionstiden hösten 2010

2010/11:Ju410 av Lena Olsson m.fl. (V):

6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att samtliga turistutbildningar ska innehålla en del om barnprostitution och barnsexturism.

2010/11:So543 av Maria Wetterstrand m.fl. (MP):

10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att det åter bör bli tillåtet med lokala styrelser med elevmajoritet vid gymnasieskolorna.

2010/11:So573 av Eva Olofsson m.fl. (V):

28. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om ett ökat fokus på jämställdhet och genus på vårdutbildningarna.

2010/11:So581 av Eva Olofsson m.fl. (V):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att samtliga vårdutbildningar ska ha ett hbt-perspektiv på sin utbildning.

2010/11:Ub231 av Pia Nilsson (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om demokratisk skolning och elevinflytande.

2010/11:Ub258 av Fredrik Lundh Sammeli och Hannah Bergstedt (båda S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att utöka lagen om registerkontroll av personal inom förskoleverksamhet, skola och skolbarnsomsorg.

2010/11:Ub259 av Johan Löfstrand och Fredrik Lundh Sammeli (båda S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att behålla lokala skolstyrelser med elevmajoritet.

2010/11:Ub273 av Krister Hammarbergh (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att information om barnsexhandel och barnsexturism bör vara en obligatorisk del av turismutbildningar i Sverige på gymnasienivå, eftergymnasial nivå och högskolenivå.

2010/11:Ub276 av Rossana Dinamarca m.fl. (V):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att nationella program ska leda till gymnasieexamen.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behörighet till gymnasieskolans nationella program.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om estetisk verksamhet som obligatoriskt ämne i gymnasieskolan.

2010/11:Ub278 av Christian Holm och Pia Hallström (båda M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om drogtester i gymnasieskolan.

2010/11:Ub293 av Jabar Amin m.fl. (MP):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att skolmaten i gymnasieskolan ska vara avgiftsfri för eleverna i såväl kommunala som fristående gymnasieskolor.

2010/11:Ub316 av Eva Sonidsson och Christina Karlsson (båda S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om uppvärdering av hemkunskap även i gymnasiet.

2010/11:Ub319 av Christina Karlsson (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om gymnasieskolan.

2010/11:Ub327 av Eliza Roszkowska Öberg och Sten Bergheden (båda M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att se över möjligheten till distansutbildning i gymnasieskolan.

2010/11:Ub353 av Åsa Lindestam m.fl. (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att se över möjligheten att ge alla ungdomar chans att ta körkort på gymnasiet.

2010/11:Ub356 av Jasenko Omanovic och Ingemar Nilsson (båda S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om bättre styrning av gymnasieutbildningarna mot kommande behov av arbetskraft på arbetsmarknaden.

2010/11:Ub360 av Christer Adelsbo och Peter Jeppsson (båda S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att riva upp förbudet mot att kommunerna inte längre själva får fatta beslut om gymnasieskolans inriktningar.

2010/11:Ub367 av Börje Vestlund m.fl. (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av åtgärder för utbildning och kompetensutveckling inom hotell- och restaurangnäringen.

2010/11:Ub369 av Margareta Cederfelt (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att genom undervisning i gymnasieskolan öka kunskapen i hur spridningen av sexuellt överförbara sjukdomar kan motverkas.

2010/11:Ub378 av Emma Henriksson och Andreas Carlson (båda KD):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om privatekonomi som en del av gymnasieskolans undervisning.

2010/11:Ub396 av Jennie Nilsson m.fl. (S):

5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av att stärka och vidga yrkesutbildningen i vid mening.

2010/11:Ub403 av Fredrik Lundh Sammeli m.fl. (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att förbjuda avgifter på skolmat.

2010/11:Ub410 av Hillevi Larsson (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om införandet av en förberedande teoretisk körkortsutbildning som ett frivilligt tillval i gymnasieskolan.

2010/11:Ub421 av Pia Nilsson (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om möjlighet till praktik under studietiden.

2010/11:Ub422 av Pia Nilsson (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av styrd utbildning för att underlätta inläring.

2010/11:Ub433 av Gunnar Sandberg m.fl. (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att se över möjligheterna att införa körkortsutbildning i skolan.

2010/11:Ub441 av Susanne Eberstein och Eva Sonidsson (båda S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om adekvat utbildning i kost- och näringslära för dem som arbetar med att servera och laga mat.

2010/11:Ub446 av Eliza Roszkowska Öberg och Sten Bergheden (båda M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att stimulera Internetföretagande.

2010/11:Ub454 av Sten Bergheden (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att se över möjligheten att förlägga fler och högre utbildningar inom livsmedelsproduktion till Skaraborgsområdet.

2010/11:Ub456 av Jonas Gunnarsson m.fl. (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om obligatorisk skolhälsovård oavsett utförare av gymnasieverksamhet.

2010/11:Ub457 av Berit Högman m.fl. (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behörighet till högskolestudier.

2010/11:Ub473 av Peter Rådberg m.fl. (MP):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att det bör inrättas en tvärvetenskaplig inriktning i gymnasieskolan.

2010/11:Ub483 av Mikael Damberg m.fl. (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om gymnasieskolan.

2010/11:N332 av Anita Brodén (FP):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om vikten av ökat entreprenörskap i skolan samt samverkan mellan skolan och näringslivet.